

УДК 81'42:745/749

Зимомя М.М.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА: ПАРАДИГМА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Анотація. В статті висвітлено лінгвістичні маркери ужиткового мистецтва в парадигмі міжпредметних зв'язків з урахуванням матеріалів регіонального характеру, у першу чергу, народних промислів в Закарпатті періоду 1919-1939 рр. Дослідження присвячено вивченню складу та семантичній структурі лексики традиційних народних промислів (гончарство, кераміка, деревообробка, лозоплетіння, вишивка, ковальство, каменярство) у діалектах Закарпаття. Зібрано та проаналізовано лексику народних ремесел, виокремлено ЛСП досліджуваних СГ, простежено лексику народних ремесел закарпатського діалекту. Дослідження термінології традиційних ремесел здійснене на підставі залучення матеріалу різночасових регіональних джерел та сучасного говіркового матеріалу, що дало можливість виявити зміни, які відбулись у лексиці народних ремесел. Лексичний матеріал дослідження розширює емпіричну базу сучасної лексикології та лексикографії.

Ключові слова: лінгвістичні маркери, ужиткове мистецтво, народні промисли, парадигма міждисциплінарних зв'язків, діалект, фахова мова, термін, галузева термінологія.

Zymomyra Myroslava

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

LINGUISTIC MARKERS OF APPLIED ART: THE PARADIGM OF INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS

Summary. The article deals with the linguistic markers of applied art in the paradigm of interdisciplinary connections based on materials of a regional nature, primarily folk crafts in Transcarpathia. The study period covers 1919-1939, when Transcarpathia was part of Czechoslovakia. Then there was the correction of programs regarding academic disciplines in order to strengthen interdisciplinary connections. All this actively influenced the formation of folk arts and crafts, which had signs of a complex and ambiguous cultural and educational phenomenon. The research is devoted to the study of the composition and semantic structure of the vocabulary of traditional folk crafts (earthenwares, ceramics, woodworking, basket weaving, embroidery, blacksmithing, masonry) in the dialects of Transcarpathia. Each LSP has its own structural organization features. The vocabulary of folk crafts was collected and analyzed, the LSP of the studied SG was highlighted, the vocabulary of folk crafts of the Transcarpathian dialect was traced. The study of the terminology of traditional crafts was carried out on the basis of attracting material from different regional sources and modern dialect material, which made it possible to identify changes that occurred in the vocabulary of folk crafts. The lexical research material expands the empirical base of modern lexicology and lexicography. It is proved that professional speech creates a kind of array of vocabulary to denote folk crafts.

Keywords: linguistic markers, applied art, folk crafts, the paradigm of interdisciplinary connections, dialect, professional language, term, industry terminology.

Постановка проблеми. Досліджуваний період охоплює 1919-1939 рр., коли Закарпаття входило в організм Чехословаччини. Тоді й відбулося коригування програм стосовно навчальних дисциплін з метою посилення міжпредметних зв'язків. Усе це активно вплинуло на становлення народних художніх промислів, що мали ознаки складного й неоднозначного культурно-освітнього явища. Створення якісно нових умов для відродження української культури зумовлює необхідність всебічно осмислити культурні надбання минулих епох, зокрема, окреслити складники та функції народного мистецтва у формуванні особистості, її здатності розуміти й творити прекрасне. У цьому ключі заслуговують на увагу лінгвістичні маркери ужиткового мистецтва в парадигмі міжпредметних зв'язків з урахуванням матеріалів регіонального характеру, у першу чергу, народних промислів у Закарпатті періоду 1919-1939 рр.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідний часовий зріз опосередковано став об'єктом дослідження з проекцією на полікультурний характер народних промислів Закарпаття в добу його входження до Чехословаччини таких авторів, як Й. Баглей, Я. Байрак, І. Бермес, А. Волощук, В. Гомоннай, І. Гринчук, М. Зан, В. Керечанин, М. Кляп, М. Кухта, Л. Масол, І. Небесник, С. Павлишин, С. Процик, О. Савченко, В. Сагарда, О. Смоляк, Г. Рего, В. Росул, Т. Росул, Е. Тайнел, Є. Федетов, О. Химинець, І. Хланта, О. Юрош. Аналіз літературних джерел дає підстави дійти висновку: закроювана в статті проблема залишається всебічно недослідженою.

Важливо декодувати походження епістемологічнокультурних джерел та ознак, приміром, різних рівнів матеріальної культури з урахуванням зіставлення традиційної та сучасної терміносистеми споріднених і неспоріднених мов. Поділяємо думку Г. Краєвської, що вагомим постають «сьогодні дослідження народної виробничої термінології як складової діалектної лексики, що тісно пов'язана з історією та культурою народу» [1, с. 145]. Змістовними видаються приклади, сконцентровані в сфері декоративно-ужиткового мистецтва, що підпорядковані мотиваційним механізмам контрастних предметно-тематичних груп на позначення ремесел. Вдало узагальнюють дефініції такі дослідники, як Т. Кияк та О. Суперанська. Зокрема, Т. Пиц слушно мотивує основи для східнонімецьких назв ремісників та їхнього інвентарю назвами ремісничих виробів та матеріалу [2, с. 7].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є висвітлення лінгвістичних маркерів ужиткового мистецтва в парадигмі міжпредметних зв'язків з урахуванням матеріалів регіонального характеру, у першу чергу, народних промислів в Закарпатті періоду 1919-1939 рр.

Виклад основного матеріалу. Фахова мова творить своєрідний масив лексики для означення народних ремесел. Приміром, сутність понять на рівні діалектної термінології. Йдеться про доцільність окреслення характерних властивостей лексико-семантичного поля (ЛСП), а також відповідного синонімічного гнізда (СГ). У цьому тематичному фаховому контексті емоційно-експресивних та оцінних опозицій не втрачає ак-

туальності аналіз джерел вивчення лексики народних ремесел на різних часових зрізах.

ЛСП – це відносно цілісна сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну або функціональну подібність позначуваних явищ. СГ – це члени синонімічної групи, синонімічно пов'язані безпосередньо з домінантою, у зв'язки між собою члени такої групи вступають опосередковано через домінанту. Слід підкреслити, що між ЛСП і СГ відсутня різка межа.

Дослідження дає можливість увиразнити спільні й відмінні ознаки виробів ужиткового мистецтва, виявити спорідненість понять «ремесло», з одного боку, та «промисли» – з іншого. Слово «ремесло» походить від латинського «*remes*» (тесляр/вєслування; *англ.* – *craft*; *нім.* – *Handwerk/Gewerbe*). Воно позначає різні види ручних робіт. Суголосним поняттям постає слово «*remus*», тобто інструмент у формі весла, що використовується в різних сферах діяльності.

Натомість загальноживане слово «промисел/промисли» бере свій початок від похідного «промислити», тобто подумати (*латин.* – *artis/ ars/ artificium/ fabrica/ professio/ astus*; *англ.* – *craft/ trade/ field/ business/ industry*; *нім.* – *Gewerbe*). У тлумачному словнику Володимира Даля («Толковый словарь живого великорусского языка. В 4 т. / В.И. Даль. – М.: Русский язык, 1989) міститься поняття «ремесло», що розкриває сутність процесу *вміння*, яким, приміром, видобувають хліб, тобто промисел, що вимагає здебільшого фізичної, аніж розумової праці.

Трагування народного промислу характеризується превалюванням логічно зв'язаного тексту. Тому варто відзначити: народний промисел окреслює однотипні предмети, не втрачаючи при цьому вже знайдені зразки. Нерідко той чи інший промисел зазнавав занепаду за умов відсутності конкретного доходу народному умільцю. А в нинішніх умовах, що творять глобалізаційний характер, народне мистецтво не зникло. Щоправда, воно багато в чому видозмінилося в іншій сфері. Звідси – постало неформалізоване визначення: декоративно-прикладне мистецтво (*англ.* – *decorative and applied arts*). Слово «декор» (від *лат.* «*decoro*»; *англ.* – *decor*; *франц.* – *décor*, *нім.* – *Dekor*), що означає «прикрашати». Основа декору – візерунок, орнамент. Прикладне – предмет повинен мати своє призначення. І, можливо, деякі предмети втрачають свою автентичну сутність. При цьому набувають нового звучання – вони прикрашають побут. І це також важливо в сучасному світі.

Суттєву роль у процесі реформування системи шкільного виховання в Закарпатті відіграли особисті ініціативи Томаша Гарріга Масарика (1850-1937) як першого президента Чехословаччини (1918-1935). Його бачення специфіки естетичного виховання активно засвоювалося педагогами Закарпаття. Це виражалося, зокрема, в укладанні планів лекцій на основі поглядів Т.Г. Масарика, для яких характерним було використання лексики народних ремесел діалектів Підкарпатської Русі [3]. Світоглядні позиції Т.Г. Масарика викладені у таких його працях, як «Цілі сучасної школи», «Про освіту учительського

персоналу та керування школами», «Про реформи шкільної справи», «Перехід з середньої школи до вищої», «Економічне й соціальне значення освіти», «Академічна освіта учителів». З-поміж стрижневих засад Т. Г. Масарика наголос робився на наступних позиціях.

I. Виховання у родині.

1. Недоліки тогочасної школи: а) увага до рівня розвитку матері; б) відношення дітей до батьків; в) розпад сім'ї та його вплив на виховання; г) спадковість.

2. Недоліки родинного виховання: а) надмірна турбота батьків за дітей; б) залежність дітей від батьків, а звідси – потреба у наданні їм більше самостійності; в) відсутність безпосередніх і відвертих взаємин.

II. Шкільне виховання.

1. Недоліки тогочасної школи: а) головний акцент на розвитку розумових здібностей (інтелектуалізм); б) наявність привілейованого ставлення до окремих учнів; в) переважаність класів; г) бюрократизм; д) надмірна централізація; е) формалізм школи (обов'язкова шкільна форма); є) протиріччя між школою та довкіллям з огляду на її розрив з розвитком суспільства.

2. Розвиток нової школи у пов'язі з її демократизацією. Школа повинна бути а) практичною, б) національною, в) науковою, г) соціальною, д) політичною, е) державною. Звідси – завдання педагогіки: усвідомити мету сучасної школи.

3. Школа і суспільство: а) соціальна психологія; б) наслідування; в) взаємовплив дітей (спільне навчання хлопців і дівчат); г) взаємовідносини вчителя та учня; д) авторитет учителя.

4. Проблема спеціальної, загальної та філософської освіти: 1) виховання морально-етичних цінностей (питання статі, алкоголізму, народного виховання, навчальної етики; 2) роль релігії у школі; 3) мистецтво та школа (літературні читання для молоді, малювання); 4) практичні предмети (вивчення мов, *ручні роботи, школа й народні ремесла*); 5) духовні науки (основи етики, психології, соціології); 6) гімнастика, гра, гігієна.

5. Значення дитячої психології для дидактики, прийомів та методів навчання: а) школа праці, а не гри; б) сумнівність біогенетичного закону у вихованні; в) дисципліна й покарання.

6. Необхідність академічної освіти учителів.

7. Середня школа та її перетворення: а) реформа вивчення класичних мов; б) акцент на природознавстві та соціальних науках; в) *роль та ефективність ручної праці*.

8. Потреби реформування вищої освіти.

9. Місце спеціальних шкіл в освітньому процесі та уникненні денаціоналізації регіонів.

10. Організація шкільної освіти. Критерії класифікації шкіл згідно специфіки спеціальної, загальної та філософської освіти. Учительські спілки. Єдина організація учительського персоналу усіх видів шкіл.

III. Народна просвіта та самоосвіта.

1. Організація народної просвіти: а) системність лекцій; б) популяризація освіти.

2. Популяризація мистецтва: а) наука й мистецтво; б) література; в) театр; г) *естетичне оздоблення приміщень, населених пунктів*.

3. Завдання самоосвіти: доповнення загальної освіти філософськими знаннями [4, с. 79–80].

Аналіз матеріалу дає підстави дійти висновку: виокремлені засади активно вплинули на становлення народних художніх промислів, що мали ознаки складного й неоднозначного культурно-освітнього явища. Їхні особливості розвитку й побутування пов'язувалися з конкретними соціально-економічними умовами тогочасної епохи. І це закономірно, адже «характер виробничих відносин визначає загальний рівень суспільної свідомості, у тому числі творчої діяльності народу» [5, с. 8].

Корінні зміни, що відбулися в призначенні й організаційній структурі народних промислів за роки Чехословацької Республіки, їхня орієнтація на задоволення художніх потреб широких верств населення не тільки відродили, але й викликали розквіт багатьох видів художніх промислів. Ці трансформації знайшли схвальний резонанс у чисельних публіцистичних виступах на сторінках видань Підкарпатської Русі. Одна з таких статей належить Яну Брандейсу. «У зв'язку з переворотом у 1918 та 1919 рр., – підкреслив автор у матеріалі «Що виконано в землеробстві у Підкарпатській Русі за період від 1919 до 1935 рр.», – територія Підкарпатської Русі приєдналась до ЧСР, де чеські землі (Чехія, Моравія й Сілезія) представляють землі високої культурної, вельми багаті, з високим життєвим рівнем усього населення, з інтенсивним землеробством, з незвичайно широко розвинутих промислом, торгівлею, грошовим обігом, з густою мережею різноманітних видів комунікації, з рівномірно розподіленими доходами із соціально утвердженим громадянством» [6, с. 34].

У цьому контексті варто наголосити: у Підкарпатській Русі промисловість – у порівнянні з іншими землями Чехословацької Республіки – була слабозвиненою. Натомість більш високим рівнем відзначалися народні промисли і ремесла. Тут заслуговує на увагу характеристика І. Гурка та О. Маркуша, які у підручнику «Краєзнавство» (1937) аргументовано зазначали: «Краще розвинений у нас промисел домашній за старим, добрим звичаєм. Прядуть льон, коноплі і вовну, тчуть полотна й сукна, вишивають полотном та рушники гарними візерунками. На околиці Хуста та Ужгорода особливо цвіте гончарський промисел. Такі дерев'яні вироби, як ложки, *коновки* (курсив – М. З.), сита, *бочайки* (курсив – М. З.), скриньки, забавки та усілякі інші різьби поширені у нас усюди. Так само кошикарські вироби з лози, плетені меблі та інший крам (Іза, Вишково). У нас можна сміливо стверджувати, що половина одягу нашого селянства походить з власного виробництва. А ручні вироби можуть стати навіть предметом промислового виробництва» [7, с. 131]. А у підрозділі «Як розвинулися промисел і торгівля» названого видання І. Гурка та О. Маркуш слушно вказали на такі факти: «Від кінця XVIII століття, від винаходу парової машини, фабричне виробництво так сильно здешевлювало ціни товарів, що здавалося, дрібне ремесло та малі верстати сезнуть з лиця землі. Але були причини, що підтримували існування малих промислових виробництв. По-перше, було й багато таких виробництв, де ручна робота дає кращі результати, ніж машинна. Наприклад, шиття одягу на міру, шліфування скла, килимарські роботи

і т. д. По-друге, це те, що в деякому промислі використання машин взагалі не має великого застосування. Звичайно, є ділянки, в яких дрібне виробництво взагалі не є можливе, і там фабрики не заступить ніякий ремісник» [7, с. 128].

Підтвердженням уваги до регіональних народних промислів у межах Чехословацької Республіки служать численні заходи з популяризації цього складника естетичного виховання. Так, приміром, у вересні 1921 року у Празі відбулася велика промислова виставка, на якій були широко представлені зразки народних промислів Підкарпатської Русі. Зазначимо, що народне мистецтво українців Закарпаття було репрезентоване у промисловому павільйоні завдяки підтримці Ужгородського крайового кооперативного союзу. Про її успіх відгукнувся А. Волошин на сторінках «Календаря на 1921 рік» у статті «Празька взірцева ярмарка»: «Цікава виставка, що охопила смаки кожного відвідувача ярмарки була, крім того, ще доповнена чудовими етнографічними експонатами з художньо-промислового музею» [8, с. 32]. Власне, ярмарок був тим місцем, де індивідуалізм рукодільників проходив процес стандартизації, де формувалися естетичні смаки та моди. До речі, засновником і головою названого товариства був саме А. Волошин, який вбачав в економічному відродженні Закарпаття підвалини його політичної незалежності та зміцнення культурного розвитку краю.

Свою активну діяльність Крайовий кооперативний союз розпочав 15 квітня 1920 року під керівництвом Василя Гаджеги [9, с. 7]. Його філіали функціонували у Перечині, Мукачеві, Берегові, Севлюші (Виноградове), Хусті, Іршаві. Тут мали збут за прийнятними для населення цінами одяг, взуття, господарські товари. Директором на початку існування товариства був Йосиф Рак. На Празькій виставці експонати Крайового кооперативного союзу було поділено на чотири сектори. Використання різноманітних форм експозиції дало можливість композиційно змістовно й естетично подати матеріали. Перший зі секторів цілковито присвячений народним промислам та народному мистецтву. Серед експонатів чільне місце відведене оригінальним готовим вишивкам. Найбільшу увагу відвідувачів виставки привернули вироби з пряжі та вовни, а також майстерно розмальований керамічний посуд. Схвальні відгуки отримали вироби з дерева: миски, ложки, сита тощо. Зазначені взірці надала державна лісничча школа в Тур'ях Реметах. Щоправда, йшлося про унікально оброблені та прикрашені народною орнаментикою напіввироби. Як відзначив А. Волошин, їхньою реалізацією зацікавилися товариства з Чехії та Моравії, які у своїй діяльності орієнтувалися на «малярську народну творчість» [10, с. 32].

В іншому секторі виставки представлено багатства природи державних лісів і власності найбільшого землевласника в Закарпатті графа Шенборна. Відвідувачі мали змогу ознайомитися, зокрема, зі сумлінно оформленими взірцями всіх видів дерев, мінералів, мисливських трофеїв та мап. Кристали солі з державних шахт Солотвина (Марамороша), а також описи багатих родовищ, способи їх видобування, взірці вугілля, нафти, каоліну, залізної руди, магнію та інших мінералів для презентації підготував геолог Е. Шнабель.

Наступний сектор – меблевий – репрезентував досягнення кошикарських осередків і шкіл Підкарпатської Русі. Своєрідним тлом для цих експонатів була оригінально вироблена шкіра ведмеда з околиці села Довге. Тут доцільно наголосити, що виготовлення з обробленої шкіри розмаїтих ужиткових виробів належали й належать до поширених занять у Закарпатті. Цьому сприяла значна сировинна база Українських Карпат. Звідси – популярність таких виробів, зокрема, гуцульських майстрів, як пояси-череси, табівки, ремені для порохівниць і сідел, шкіряні футляри для мисливських ножів, гаманці тощо [11, с. 68]. У цьому контексті доцільно навести висновок Тамари Придатко: «Народний майстер завжди духовно причетний до культурних традицій рідного краю, однак відтворює їх відповідно до історичного контексту культури. Стверджуючи вічну сутність народного ідеалу – перемоги добра над злом, краси і порядку над світовим хаосом, сил творчості над руйнацією, смертю, вічного над скінченним, тимчасовим, народний майстер наділяє його новими костюми, проявляючи при цьому свій національний характер. Таким чином, народне мистецтво розкриває творчі можливості етносу, його самобутність і цим вносить свою частку у розвиток світової культури» [12, с. 209].

В останньому відділі згаданої виставки у Празі знайшли своє місце взірці народного господарства (газдівства). Варто наголосити, що з-поміж високоповажних гостей виставки були Президент республіки Томаш Масарик, губернатор Підкарпатської Русі Юрій Жаткович, підгубернатор Петро Еренфельд, міністри зі Словаччини, представники сусідніх держав. Варто підкреслити: Крайовий кооперативний союз зі садибою в Ужгороді здобув помітний успіх завдяки автентичним зразкам народних промислів Закарпаття. Цей резонанс А. Волошин слушно пов'язував з іменами міністерського секретаря Антонія Недвидека, земледільського референта Йосифа Рака, директора Крайового кооперативного союзу художника Вацлава Машека. Усе це потверджує появу сприятливих обставин й умов для розвитку художньо-промислової освіти в Закарпатті.

Об'єднання на кшталт Ужгородського Крайового кооперативного союзу створювали сприятливі умови для організації й збуту продукції, забезпечували майстрів певними технічними засобами задля формування конкретної спеціалізації домашнього промислу. При цьому вони активно навчали ремеслам молодь. Найбільшим ринком збуту для творців народних промислів у Закарпатті були міста з традиційними ярмарками – Берегове, Мукачеве, Ужгород, Севлюш, Хуст. Окрім цього, домашній промисел, що побутував у названих місцевостях Закарпаття, знайшов своє поширення також у Празі, Братиславі, Будапешті. З метою популяризації художнього промислів керівництво Ужгородського крайового кооперативного союзу широко використовували друковані органи Підкарпатської Русі.

В епоху сьогодення найбільше представлені в Закарпатті народні промисли, пов'язані з деревом – виготовлення та обробка дерев'яних предметів (Берегівський, Іршавський, Воловецький, Свалівський, Тячівський, Великоберезнянський, Хустський, Ужгородський, Рахівський райони); ло-

зоплетіння (артефакти с. Іза та с. Кошельово Хустського району); художнє ткацтво (практично у всіх районах); художня вишивка (Берегівський, Іршавський, Свалявський, Великоберезнянський райони); в'язальні вироби (Воловецький, Іршавський, Тячівський, Рахівський, Берегівський, Ужгородський, Великоберезнянський райони); кераміка, гончарство (Ужгородський, Іршавський, Виноградівський, Тячівський райони); ковальство і литво (Іршавський, Хустський, Свалявський, Ужгородський, Тячівський, Виноградівський райони); художня обробка каменю (Іршавський район); ювелірне мистецтво (Іршавський, Ужгородський, Тячівський райони, міста Ужгород та Мукачєво); художнє виготовлення меблів (Ужгородський, Іршавський та Рахівський райони); обробка кістки та рогу (Ужгородський, Іршавський, Тячівський райони); обробка шкіри (Іршавський та Рахівський райони); декоративний розпис (Іршавський район); плетіння із рослинних матеріалів (Хустський, Ужгородський, Берегівський, Мукачівський, Іршавський райони); килимові вироби (Тячівський, Ужгородський, Рахівський райони).

Наші спостереження свідчать про те, що не всі види промислів, які існували в старовину, збереглися до наших днів. За нинішньої доби ремесел в автентичному вигляді на території Закарпатської області майже не існує. З плином часу практично всі збережені види ремесел тією чи іншою мірою зазнали змін. Водночас основні види промислів, що властиві традиціям досліджуваного масиву Закарпатської області, досі цілком не втрачені. Чимало майстрів народних промислів (Микола Глеба, Віталій Кінч, Михайло Мадярій, Андрій Пузакулич, Євген Рубець, Роман Дорош, Петро Шегда, Костянтин Ковган, Надія Вербишук, Неля Шандор, Андрея Прислупська, Оксана Масалович) виготовляють вироби, що знаходять широке застосування в сучасному побуті. Найбільшим туристичним попитом за нинішньої доби користується керамічні тарелі зі зображенням архітектурних пам'яток та роботи з дерева.

Зрозуміло, слід враховувати спірне твердження стосовно співвідношення фізичної та розумової

праці. Адже ремесло перетворювалося в промисел, коли майстри починали створювати предмети з урахуванням адресного замовлення та на продаж. Це стверджують статистичні дані, зібрані нами в Хустському районі. Ці умови спричиняють основу для заснування традиції, джерела якої нуртують в природі народного мистецтва, що, у свою чергу, поєднується з колективними творчими устремліннями найбільш талановитих майстрів. До таких належать Надія Мазуренко, Наталія Іваниця, Олена Самусь, Ганна Пойдин, (вишивка); Микола Глеба, Віталій Кінч, Михайло Мадярій, Андрій Пузакулич, Євген Рубець, Роман Дорош, Петро Шегда, Костянтин Ковган (різьбарство); Надія Вербишук, Неля Шандор, Андрея Прислупська, Оксана Масалович (виготовлення декоративної кераміки); Іван Головка, Оксана Драгула, Василь Чохняй (лозоплетіння); Сергій Голубокий, Іван Гринюк, Гийза Кийс, Володимир Петрушинєць (виготовлення музичних інструментів, бочки, збруї для коней тощо).

Особливо значимим є вивчення продукту з боку галузевих термінологій. І тут важливо з'ясувати мовну специфіку не тільки сучасних, але й давніх ремесел та артефактів. Йдеться як про фахову мову щодо процесу спілкування і ширше – комунікації, так і про нові виклики «мультилінгвокультурного контексту»; останнє «значно інтенсифікується й ускладнюється під тиском новітніх реалій, зокрема зростання попиту на галузевий переклад в умовах глобального суспільства, динамічного розвитку сучасних терміносистем й зростання обсягу та фаховості галузевих текстів» [13, с. 3]. У зв'язку з цим загострюється потреба з'ясування ролі інноваційних термінологічних систем, пов'язаних із номенклатурою народних промислів у науково-технічних реєстрах. Тут варто відрізнити маркери термінів стосовно функцій, у т. ч. номінативної, дефінітивної, комунікативної.

Висновки і пропозиції. Лівго-краєзнавчий аспект стосовно ужиткового мистецтва відіграє суттєву роль з проекцією на контекст в системі міжпредметних зв'язків. Цей аспект, поза всяким сумнівом, заслуговує поглибленої уваги, зокрема, у процесі вивчення іноземної мови.

Список літератури:

1. Краєвська Г. Поліська-подільські паралелі в лексичі народних ремесел. *Волинь-Житомирщина*. 2010. № 22 (II). С. 145–152.
2. Пиц Т. Б. Східнонімецькі назви ремісників та їхнє поширення у польській, білоруській і українській мовах XIV-XVII ст.: автореферат дис. ... канд. філол. наук : спец.: 10.02.17. Львів, 2008. 19 с.
3. Зимомря М. М. Естетичне виховання молоді засобами народних промислів Закарпаття (1919-1939 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Тернопіль, 2013. 19 с.
4. Купка К. Плани лекцій. Взгляды Масарика на воспитание. Т. Г. Масарикъ. Юбилейный сборникъ по поводу восьмидесятилѣтія со дня его рождения; [подъ редакціей проф. д-ра Степана А. Фенцика]. Ужгородъ : Типографія «Школьной помощи», 1930. Вып. 2. С. 79–82.
5. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
6. Брандейс Я. Что исполнено въ земледѣліи на Подкарпатской Руси за время съ 1919 по 1935 годы. *Подкарпатская Русь за годы 1919–1936 ; [настоящій сборникъ редактировала комитетъ подъ председательствомъ д-ра Эдмунда С. Бачинскаго]*. Ужгородъ, 1936. С. 33–46.
7. Гурко И., Маркуш А. Краєзнавство. Учебник для 4–5. поступного рочника народных школ. Прага : Державне видавництво, 1937. 222 с.
8. Волошинь А. Пражска взорцева ярмарка. *Календарь на 1921 годъ – имѣющій дней 365 ; [составивъ отъ имени Акційного Товариства «УНІО» Августинъ Волошинь, священникъ епархіи Мукачевской, директоръ учительской семинаріи Ужгородской]*. Ужгородъ : УНІО, 1921. Г. 53. С. 32–37.
9. Календарь на 1921 годъ – имѣющій дней 365 ; [составивъ отъ имени Акційного Товариства «УНІО» Августинъ Волошинь, священникъ епархіи Мукачевской, директоръ учительской семинаріи Ужгородской]. Ужгородъ : УНІО, 1921. Г. 53. 102 с.

10. Волошинь А. Празька взорцева ярмарка. *Календарь на 1921 годъ – имѣющей дней 365 ; [составивъ отъ имени Акційного Товариства «УНІО» Августинъ Волошинь, священникъ епархіи Мукачевской, директоръ учительской семинаріи Ужгородской]. Ужгородъ : УНІО, 1921. Г. 53. С. 32–37.*
11. Соломченко О. Г. Гуцульські художні вироби зі шкіри. *Народна творчість та етнографія*. 1966. № 2. С. 67–71.
12. Придатко Т. Народне декоративне мистецтво як феномен культури України. *Українознав-ство*. 2008. № 4. С. 207–217.
13. Міщенко А. Л. Термінологічні засади технологічно-орієнтованого галузевого перекладу (на матеріалі німецької, української і англійської мов) : навчально-методичний посібник. Кірово-град: Вид-во Лисенко В.Ф., 2014. 156 с.

References:

1. Kraievska H. Polisko-podilski paraleli v leksytsi narodnykh remesel [Polessko-Podolsk parallels in the vocabulary of folk crafts]. *Volyn-Zhytomyrshchyna*. 2010. No 22 (II). S. 145–152.
2. Pyts T. B. Skhidnonimetski nazvy remisnykiv ta yikhnie poshyrennia u polskii, biloruskii i ukrainskii movakh XIV-XVII st. [East German names of craftsmen and their distribution in the Polish, Belarusian and Ukrainian languages of the XIV – XVII centuries] : avtoreferat dys. ... kand. filol. nauk: spets. : 10.02.17. Lviv, 2008. 19 s.
14. Zymomrya M. M. Estetychne vykhovannia molodi zasobamy narodnykh promysliv Zakarpattia (1919-1939 rr.) [Aesthetic education of youth by means of folk crafts of Transcarpathia (1919-1939)] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. Ternopil, 2013. 19 s.
15. Kupka K. Plany leksii. Vzghliady Masaryka na vospytanie. T. H. Masaryk [Plans for lectures. Views Masaryk on education]. *Yubileinyi sbornyk po povodu vosmydesiatyletiia so dnia eho rozhdeniia*; [pod redaktsiei prof. d-ra Stepana A. Fentsyka]. Uzhhorod : Typohrafiia «Shkolnoi pomoshchy», 1930. Vyp. 2. S. 79–82.
1. Antonovych Ye. A., Zakharchuk-Chuhai R. V., Stankevych M. Ye. Dekorativno-prykladne mystetstvo [Arts and crafts]. Lviv : Svit, 1993. 272 s.
16. Brandeis Ya. Chto yspolneno v zemledelii na Podkarpatskoi Rusy za vremia s 1919 po 1935 hody [What is done in agriculture in Subcarpathian Rus during the time from 1919 to 1935]. *Podkarpatskaia Rus za hody 1919-1936*; [nastoiashchii sbornyk redaktyroval komitet pod predsedatelstvom d-ra Edmunda S. Bachynskahoj]. Uzhhorod, 1936. S. 33–46.
1. Hurko Y., Markush A. Kraieznnavstvo. Uchebnyk dlia 4–5. postupnogo rochnyka narodnykh shkol [Regional studies. Tutorial for 4-5. introductory year of public schools]. Praha : Derzhavne vydavnytstvo, 1937. 222 s.
2. Voloshyn A. Prazhska vzortseva yarmarka. Kalendar na 1921 hod – ymeiushchii dnei 365 [Prague Model Fair]; [sostavyv ot ymeny Aktsiinoho Tovarystva «UNIO» Avhustyn Voloshyn, sviashchennyk eparkhiy Mukachevskoi, dyrektor uchytelskoi semynariy Uzhhorodskoi]. Uzhhorod : UNIO, 1921. H. 53. S. 32–37.
3. Kalendar na 1921 hod – ymeiushchii dnei 365 [Calendar for 1921 – 365 days]; [sostavyv ot ymeny Aktsiinoho Tovarystva «UNIO» Avhustyn Voloshyn, sviashchennyk eparkhiy Mukachevskoi, dyrektor uchytelskoi semynariy Uzhhorodskoi]. Uzhhorod : UNIO, 1921. H. 53. 102 s.
4. Voloshyn A. Prazhska vzortseva yarmarka. Kalendar na 1921 hod – ymiushchii dnei 365 [Prague Model Fair] ; [sostavyv ot ymeny Aktsiinoho Tovarystva «UNIO» Avhustyn Voloshyn, sviashchennyk eparkhiy Mukachevskoi, dyrektor uchytelskoi semynariy Uzhhorodskoi]. Uzhhorod : UNIO, 1921. H. 53. S. 32–37.
17. Solomchenko O. H. Hutsulski khudozhni vyroby zi shkiry [Hutsul Leather Artwork]. *Narodna tvorchist ta etnografia*. 1966. No 2. S. 67–71.
18. Prydatko T. Narodne dekorativne mystetstvo yak fenomen kultury Ukrainy [Folk decorative art as a phenomenon of Ukrainian culture]. *Ukrainoznavstvo*. 2008. No 4. S. 207–217.
1. Mishchenko A. L. Terminolohichni zasady tekhnolohichno-zoriientovanoho haluzevoho perekladu (na materialy nimetskoj, ukrainskoj i anhlijskoj mov) : navchalno-metodychnyi posibnyk [Terminological bases of technologicaly oriented industry translation (on the material of the German, Ukrainian and English languages) : educational and methodical manual]. Kirovohrad : Vyd-vo Lysenko V.F., 2014. 156 s.